

STRUKTURA PROIZVODNJE, PROMET I POTROŠNJA VOĆA KOD NAS I U SVETU I MERE ZA NJIHOVO POBOLJŠANJE

Proizvodnja voća datira iz ranih epoha razvitka ljudskog društva, a razvijala se usporedo s opštim privrednim razvitkom. Čista voćarska proizvodnja počela se razvijati tek nakon stvaranja odgovarajućih tržišta. Prve veće voćarske plantaže podignute su u industrijski razvijenim zemljama Evrope i Amerike, gde su brzi razvoj potrošačkih centara, savremeni saobraćaj i novi tehnološki pronalasci stvorili uslove za plantažni tip voćarenja. U novije vreme visok stepen voćarske proizvodnje javlja se u Španiji, Izraelu, Tunisu, Maroku, Egiptu, Alžiru, Turskoj i Grčkoj kao i u zemljama izvoznicama južnog voća, a zatim u Bugarskoj i SSSR-u.

Proizvodnja voća u našoj zemlji raste od kraja XIX do sredine XX veka. Najveća proizvodnja voća za tržište zabeležena je u periodu 1925—1938. god. U toj proizvodnji vidno mesto je zauzimala šljiva. Suva šljiva izvožena je u zemlje Evrope (Njemačka, Čehoslovačka, Austrija i SSSR).

STRUKTURA NAŠE VOĆARSKE PROIZVODNJE

Naša zemlja ima količinski dosta veliku voćarsku proizvodnju. Dosadašnja proizvodnja ostvarivana je više kod individualnih proizvođača, a manje na socijalističkom sektoru. Individualni proizvođači proizvodili su voće bez nekog određenog plana. Sadili su one vrste voćaka koje su mogle podneti najskromnije uslove agrotehnike. O nekom posebnom kvalitetu nije se vodila briga. Ukoliko se voće nije prodalo za potrošnju u svežem stanju, prerađivano je u rakiju.

Posle oslobođenja u našoj zemlji beleži se vidan uspon intenzivne voćarske proizvodnje. Podizane su i danas se podižu velike plantaže voćaka po savremenim metodama uzgoja na socijalističkom sektoru od Đevdelijske do Nove Gorice. Većina plantaža je u punom rodu i daju plodove uglavnom za domaće, a ponešto za vanjsko tržište.

Usporedo s proširenjem intenzivne voćarske proizvodnje, naša socijalistička zajednica uložila je ogromna sredstva za usavršavanje kadrova u zemlji i inostranstvu putem specijalizacija i pozivala je eksperte za voćarstvo iz Italije i SAD.

Intenzivirana voćarska proizvodnja uslovlila je razvoj trgovine svežim voćem i voćne prerađivačke industrije, čemu je pridonela gradnja modernih skladišta za smeštaj voća s rashladnim uređajima kao i transportna sredstva s podesnom ambalažom.

Danas se u našoj zemlji prišlo ozbiljnoj razradi perspektivnog plana razvitka voćarstva kod čega je težište bačeno na podizanje većih voćnih plantaža. Tempo podizanja novih plantaža je, međutim, još uvek nezadovoljavajući. Iskrsavaju razne prepreke, kako objektivne tako i subjektivne. Na konkursima Narodne banke FNRJ prioritet se daje često onim učesnicima koji su napravili najveće planove, te u njima predvideli vrlo visoku rentabilnost.

Međutim, mi smo svedoci velikih propusta baš kod podizanja velikih plantaža gde se radi sa slabom opremom i s nedovoljnim iskustvom. Naravno ove će se teškoće prebroditi, jer se modernizacija voćarstva u svetu vršila upravo putem plantažnih nasada, ali uz maksimalno respektovanje naučnih tehnoloških i ekonomskih saznanja.

Uparedo s podizanjem novih voćnih plantaža, moraćemo osposobljavati i našu trgovinu voćem. Nažalost, postoji vrlo mali broj trgovačkih preduzeća, koja se bave isključivo otkupom i prometom svežeg voća. Sva ta preduzeća, kako u unutrašnjoj tako i u spoljnoj trgovini, rade uz dosta velike poteškoće. One nastaju i zbog nepovoljne strukture voćarske proizvodnje i zbog tehničke i kadrovske neopremljenosti trgovačkih organizacija.

Naročito je opao broj specijalizovanih voćarskih trgovačkih preduzeća prelaskom na poslovanje po privrednom računu. Takva preduzeća nisu svojim poslovanjem mogla da obezbede modernu opremu za transport i čuvanje voća. Usled slabog rada trgovačkih preduzeća opala je i proizvodnja pojedinih vrsti voćaka.

Poboljšanje sadašnjeg stanja u voćarskoj proizvodnji i trgovini uslediće posle reorganizacije dosadašnje naše voćarske strukture, a istovremeno većim ulaganjima u trgovinu svežim i prerađenim voćem.

Kratak pregled naše voćarske strukture i ukupne proizvodnje svežeg voća po glavi stanovnika prikazan je u tabeli br. 1.

Iz podataka tabele 1. vidimo da je struktura voćarske proizvodnje vrlo nepovoljna i ne odgovara savremenim zahtjevima. Prema ovim podacima naša zemlja proizvodi najviše šljiva zatim dolaze jabuke, kruške a najmanje agrume. Očita je također vrlo nestabilna proizvodnja s jakim oscilacijama iz godine u godinu. Ta nestabilnost rezultat je manjkave agrotehnike kod većine naših voćaka. Svakako da ovako nestabilna proizvodnja ima veliki odraz i na trgovinu i cjelokupni promet voćem.

U iskazanoj ukupnoj proizvodnji pojedinih vrsti voćaka nisu obuhvaćene pojedine sorte. Preciznija analiza sortimenta kod šljive pokazala bi da preteže proizvodnja plodova za prerađu u rakiju. Kod jabuka je sortiment pretežno sastavljen od odomaćenih sorti. Sortiment je jedino stabilan kod kajsija, a kod bresaka, najbrojnije je zastupljena populacija vinogradske breskve. Prema tome sve činjenice u podacima naše statistike, moraju preći veliku promenu pri davanju tačne slike strukture našeg voćarstva. Ta slika bi bila mnogo drugačija, ako bi se obrada podataka vršila prema proizvodnji voća po pojedinim sortama unutar svake vrste što je, međutim za sadašnje stanje nemoguće.

Tabela 1. — PRINOS VOĆA U FNRJ (U VAGONIMA) ZA 1951—1960. GODINU

Godina	Jabuke	Kruške	Dunje	Kajsije	Breskve	Šljive	Trešnje	Višnje	Ukupno kg/po glavi stanovnika
1951.	18000	10700	1190	1650	1680	116300	4790	2430	99
1952.	16400	6180	1390	2160	1720	23700	5680	2450	40
1953.	18500	9850	1850	3520	2000	102200	4980	2270	90
1954.	9070	4810	970	1350	1510	40200	3320	1290	43
1955.	24900	5600	1340	240	1490	90400	5530	2500	79
1956.	14000	4000	323	750	586	18000	3620	1400	28
1957.	10600	6040	820	3250	2280	58800	5090	2990	54
1958.	30600	3870	831	388	1590	54400	5140	2150	61
1959.	23600	3620	1110	4300	3200	121000	6140	3240	96
1960.	15800	6790	688	1270	2430	20900	4440	2510	33

Godina	Masline	Smokve	Agruni	Orah	Ukupna količina	Broj stanovnika (u 000)
1951.	3190	1500	21	3400	164851	16588
1952.	2480	1140	18	3230	66548	16798
1953.	960	1880	24	3610	151634	17048
1954.	6500	1850	29	3850	74749	17318
1955.	510	2140	56	3630	138326	17586
1956.	2130	2540	21	1780	49150	17791
1957.	2680	2150	32	1900	96632	18005
1958.	2020	2380	18	3590	111777	18189
1959.	307	2340	110	3380	177347	18427
1960.	2080	2200	54	1990	61152	18643

Izvor podataka: Statistički godišnjak FNRJ — 1961. godine, Beograd.

Rentabilnost jedne voćne plantaže umnogome zavisi od njene strukture, kako od zastupljenosti vrste, tako i od zastupljenosti pojedinih sorti unutar vrste. Ta struktura mora biti podešena prema stanju radne snage, naročito prema zahtevima i organizaciji tržišta. U našim uslovima, u vreme sazrevanja pojedinih vrsti voća u rodnim godinama, nagomilaju se tako velike količine lako pokvarljivog voća da trgovina nije u stanju da to, prema sadašnjem kapacitetu primi. Događa se da za vrijeme berbe padaju kiše, koje ubrzavaju kvarenje voća. Istovremeno dolazi i do pomanjkanja radne snage i transportnih sredstava. Ova se pojava najčešće zapaža kod berbe šljiva i drugog koštičavog voća, jer je sazrevanje šljiva i kajsija vrlo kratko.

Tabela 2.

Kratak period svetske strukture voćarske proizvodnje (u 000 tona)

	Evropa	Sever. i Central. Amerika:	Južna Amerika:	Azija:	Afrika:	Okeanija:	Ukupan porast u % u upoređenju s 1934/38.
Stone jabuke:							
1934/38.	3230	2940	80	340	20	250	6900
1948/50.	5040	2900	260	540	35	220	9000 +30%
1953.	5470	2330	300	690	40	290	9100 +31%
1954.	6100	2740	430	700	—	—	10200 +48%
Stone kruške:							
1934/38.	1200	660	70	260	20	53	2260
1948/50.	1580	690	120	180	20	74	2680 +19%
1953.	1970	700	100	240	25	97	3130 +38%
1954.	1790	720	140	260	25	100	3000 +33%
Pomarandže, mandarinke i klemantine:							
1934/38.	1560	2560	2620	1410	540	110	8800
1948/50.	1480	4970	2520	1310	910	130	11300 +28%
1953.	1910	5950	2660	1580	1130	140	13400 +42%
1954.	1920	6150	—	1740	1100	100	13700 +56%
Grapefruit:							
1934/38.	—	1060	10	60	20	—	1200
1948/50.	—	1280	20	70	20	10	1700 +40%
1953.	—	1780	20	110	30	10	1900 +58%
1954.	—	1570	—	100	30	10	1700 +40%
Banane:							
1934/38.	183	2300	1900	3200	—	—	8100
1948/50.	236	2700	3600	2900	380	140	10000 +23%
1953.	205	2400	4600	2700	520	150	10600 +31%
1954.	—	—	—	—	—	—	—
Limuni i drugi agrumi:							
1934/38.	450	350	110	60	70	10	1000
1948/50.	390	510	240	60	70	20	1300 +30%
1953.	440	680	200	80	70	20	1500 +50%
1954.	400	600	—	90	80	20	1400 +40%

Tabela 3.

Evropska proizvodnja svježeg voća u odnosu na svetsku proizvodnost (u 000 tona).

Vrsta voća:	Svetska 1934/38.	proizvod. 1953.	Evropska 1934/38.	proizvodnja 1953.
Stone jabuke:	6900	9100	3230	5470
Stone kruške:	2260	3130	1200	1970
Pomorandže i dr.:	8800	13400	1560	1910
Grapefruit:	1200	1900	—	—
Banane:	8100	10600	183	205
Limun i dr.:	1000	1500	450	330
Ukupna proizvodnja	28260	39630	6623	9995
Porast proizvodnje u odnosu na 1934/38 godinu u %		+29		+51%

Tabela 4.

Porast proizvodnje svežih plodova stolnih jabuka u Evropi
(Prema podacima studijske grupe OEEC (u %))

Zemlja:	Pre rata:	Srednji prosek u godinama		
		1950/53.	1953/54.	1954/55.
Italija:	100	282	324	318
Holandija:	100	451	435	540
Belgija:	100	263	263	219
Švajcarska:	100	—	—	—
Danska:	100	306	202	356
Njemačka:	100	163	174	226
Engleska:	100	235	259	289
Francuska:	100	171	221	207
Švedska:	100	221	180	261
Austrija:	100	148	99	104

U statističkim podacima FAO-a i OECE u tabelama 3. i 4. vidimo vrlo jasan pregled o porastu voćarske proizvodnje kako u Evropi, tako i u svetu. Ovi nam podaci govore da zemlje uvoznice svežeg voća, iz godine u godinu proširuju sopstvenu proizvodnju u težnji da smanje svoj uvoz svežeg voća.

Planiranje naše dugoročne voćarske proizvodnje mora biti prilagođeno razvitku voćarske proizvodnje evropskih zemalja, kako uvoznica tako i izvoznica svežeg voća.

Naročitu brigu u odnosu na plasiranje svežeg voća na evropskom tržištu zadaje nam njihovo objedinjeno tržište. Naši proizvodi istog kvaliteta biće mnogo više »opterećeni« carinom od njihovih.

Proizvodnja svežih plodova jabuka u devet zemalja članica OEEC (Njemačka, Italija, Francuska, Holandija, Belgija, Engleska, Švajcarska, Danska, Švedska, Grčka i Austrija) u berbi 1953/54. godinu iznosila je 3,9 miliona tona, a 1954/55. god. 4,6 miliona tona.

Ukupna proizvodnja plodova stonih krušaka u devet zemalja članica OEEC iz jednogodišnje berbe kreće se između 1,4—1,6 miliona metričkih tona.

Porast svetske proizvodnje voća u 1948. godini u upoređenju s predratnom iznosio je 14%; od 1948. godine pa sve do 1953. godine od 84—114%. Prema statističkim podacima FAO-a vrednost ukupnog izvoza prehrambenih proizvoda iz 40 zemalja izvoznica dostigla je cifru od 54240 miliona dolara. Od tog izvoza na voće i povrće otpada 1126 miliona, što od celine izvoza prehrambenih proizvoda iznosi 14%, ili 2% od ukupnog izvoza.

Proizvodnja svežih plodova stonih jabuka izraženo u postocima za svaku članicu njihove proizvodnje.

Tabela 5.

	1953/54.	1954/55.
Zemlja:	u %	u %
Njemačka	31	34
Italija:	21	18
Francuska	11	9
Holandija:	8	9
Belgija:	7	5
Engleska:	5	5
Švajcarska:	4	4
Danska:	4	5
Švedska	4	5
Grčka:	1	1
Austrija:	4	3

Proizvodnja krušaka u pojedinim evropskim zemljama u god. 1954/55. popela se u upoređenju sa proizvodnjom pre rata (u%):

Italija:	190
Njemačka:	165
Holandija:	359
Belgija:	434
Francuska:	277

Prema statističkim podacima FAO-a za 1953. godinu za 40 zemalja vrednost uvoženog voća i povrća iznosi 1859 miliona dolara, a od toga na Evropu otpada 1280 miliona dolara. Ukupni evropski uvoz prehrambenih proizvoda i alkoholnih pića imaju vrednost 8723,7 miliona dolara. Od toga na voće i povrće otpada 15%. Možemo, mirne duše, reći da u delu uvoza voća i povrća, na voće otpada 8—10%, uračunato u onih 15%. Nešto manja količina otpada u delu izvoza voća.

Prema podacima FAO-a svetska proizvodnja voća u 1953. godini iznosila je 6680 miliona metričkih tona. Od ukupne proizvodnje voća na proizvodnju banana otpada 32%, zatim dolazi proizvodnja pomarandži i mandarina s 26% i jabuka s 9%. Zapaža se proizvodnja jabučastog voća, koja je, posmatrana u celini, relativno mala. Potrošnja ovih plodova u proizvođačkim centrima mora biti značajnija.

Banane iz Latinske Amerike izvoze se u SAD i Evropu. 1953. godine Latinsko—Američke zemlje izvezle su 2140 q, od toga u SAD 1460 q, a Evropa 900 q. Najveće količine banana na svetskom tržištu kupuju: Engleska, Francuska i Njemačka. Pomarandže i mandarine za evropsko tržište proizvode u Evropi Španija i Italija. Ukupni uvoz pomarandži, mandarina, te grapefruita u Evropu u 1953 godini iznosi oko dva miliona metričkih tona, od čega je proizvedeno na kontinentu 1 190 000 metr. tona, a najviše je uvezeno iz Španije. Najbolji potrošači pomarandži na evropskom tržištu su: Francuska, Engleska, Njemačka, Belgija—Luxenburg i Švajcarska.

POTROŠNJA SVEŽEG VOĆA U NAŠOJ ZEMLJI

Prema našoj statistici grubi podaci pokazuju da naša zemlja proizvodi po glavi stanovnika u rodnim godinama oko 100 kg voća. Ova se proizvodnja može meriti po količini s najrazvijenijim zemljama Evrope. Međutim, sama proizvodnja po glavi stanovnika ne daje sliku potrošnje svežeg voća. Potrošnja voća po stanovniku u našoj zemlji vrlo je niska. Mi nemamo tačnih sredenih statističkih podataka u vezi ovog pitanja, ali na osnovu pojedinačnih anketa, gradsko imućnije stanovništvo troši oko 30 kg, dok je taj proseki na selu još niži. Iako selo proizvodi dosta voća, ono ga troši samo u sezoni, a većina proizvođača smatra voće luksusom. Više se troše alkoholna pića nego sveže voće. Niska potrošnja voća u gradovima rezultat je još uvek dosta niske kupovne moći.

NAŠE UNUTRAŠNJE I SPOLJNO TRŽIŠTE SVEŽIM VOĆEM

Naše tržište svežim voćem je vrlo neorganizovano i nestabilno. Nestabilnost našeg tržišta leži u samoj strukturi voćarske proizvodnje, a zatim u slaboj opremi trgovačke mreže, te usled nedostataka kadra. Kod nas se bave otkupom svežeg voća slabo kvalificirani kadrovi. Nemamo specijalizovanih preduzeća za unutrašnje tržište koja bi se bavila otkupom, uskladištenjem i prodajom voća.

Tabela 6.

Pregled izvoza svežeg voća i prerađenog voća iz naše zemlje za 1960. godinu:

Vrsta voća:	količina (u kg)	Vrednost (u din) (u 000)
Sveže šljive:	8435962	176316
Sveže kruške:	89483	1103
Sveže trešnje:	1524464	62298
Sveže kajsije i breskve:	3448743	155407
Sveže jagode:	539761	34178
Sveže maline i kupine	2812116	138355
Sveže borovnice:	472470	45744
Ostalo sveže voće:	1047435	85547
Suve šljive:	19645479	1704128
Suve višnje:	150800	32613
Suve borovnice:	44661	14956
Ostalo suvo voće:	124207	7187
Pulpa od voća:	15439137	695288
Voćni sokovi:	2976050	1336485

Iz pregleda tablice 6. vidimo da se najviše izvozi suvo voće oko 20000000 kg, a zatim dolazi sveže voće oko 18000000 kg, pulpe oko 15 miliona kg, voćnih sokova oko 3 miliona kg, i prevrelih sokova i rakije oko 300 hiljada litara u vrednosti oko 64880000 dinara.

Naše voće, kako sveže tako i prerađeno, izvozimo u sledeće zemlje: Njemačku, SSSR, Čehoslovačku, Belgiju, Francusku, Švajcarsku, Italiju, Švedsku, Izrael, Englesku, Finsku, Austriju, Dansku, Irak i SAD. Sveže šljive najviše uvoze Njemačka i Austrija, a zatim Švajcarska i Belgija sa Luxemburgom.

Najviše svežeg voća izvezemo u Austriju a zatim u Njemačku.

U 1960. god. naše suve šljive najviše smo izvezli u SSSR a zatim u Zapadnu i Istočnu Njemačku, Čehoslovačku, Francusku i Italiju.

Iz svega ovoga možemo videti da za ove vrste voća, koje su po tradiciji izvožene u zemlje zapadne Evrope i danas postoji mogućnost plasmana. Naravno, roba se mora prilagoditi ukusu potrošača.

Tabela 7.

Pregled uvoza svežeg voća u našu zemlju za 1960. godinu

Vrsta voća:	Količina:	Vrednost (u 000 din.):
Pomorandže:	24568586	963154
Mandarine:	2894396	108465
Limuni:	12659598	521465
Ostale vrste citrusa:	65240	2421
Banane:	1838817	93023
Suve urme:	1299724	51301
Maslinke u salamuri:	370244	40911

(Podaci su uzeti iz Statističkog godišnjaka FNRJ 1960).

UVOZ VOĆA U NAŠU ZEMLJU

Nagli razvitak industrije u našoj zemlji izazvao je diproporciju u našoj proizvodnji i potrošnji svežeg voća, a struktura voćarske proizvodnje nije u stanju da obezbedi dovoljno svežeg voća u kritičnim mesecima preko zime, te je naša zemlja prisiljena na uvoz svežeg voća.

Tabela 8.

Porast potrošnje svežeg voća u 15 zemalja zapadne Evrope
(u kg po stanovniku)

Zemlja:	Pre rata: 1953/54-1955/56. Porast u %		
Belgija—Luxemburg:	28,0	80,4	287
Italija:	34,7	65,5	189
Grčka:	49,0	87,5	179
Švedska:	34,4	59,7	173
Danska:	30,1	51,9	172
Francuska:	29,4	44,4	151
Zapadna Njemačka:	42,0	65,9	157
Holandija:	38,4	51,1	133
Irska:	19,5	25,6	131
Norveška:	31,0	40,2	128
Austrija:	41,6	50,6	122
Portugalija:	50,4	59,9	119
Turska:	66,1	76,4	116
Švajcarska:	84,0	85,3	101
Velika Britanija:	47,7	40,5	97

PROBLEMI UVOZA VOĆA U ZEMLJAMA ZAPADNE EVROPE

Posleratna brza industrijska ekspanzija većine evropskih država dovela je do snažnog porasta standarda i kupovne moći stanovništva. Poznato je da voće spada u artiklu s visokim koeficijentom elastičnosti potrošnje u odnosu na dohodak, pa je tako došlo do jakog povećanja potrošnje voća, što lepo ilustruje tabela 8.

Pored povećanja ukupne potrošnje voća, došlo je i do znatnih promena u samoj strukturi potrošenog voća.

Potrošnja citrusa i banana po stanovniku u zemljama zapadne Evrope iz dana u dan raste, a potrošnja jabuka i krušaka je u stalnom padu.

Zemlje severozapadne Evrope uvoze citruse i banane iz primorskih zemalja jugozapadne i južne Afrike, Evrope — oko 85%, a 15% uvoze iz zemalja Severne i Južne Amerike.

Izvoz primorskih zemalja u zapadnu Evropu treba porasti do 1965. godine u upoređenju s 1956. godinom za 50%. Potrošnja citrusa porašće u istom periodu za 30%. Potrošnja sokova od citrusa, također raste. Naročito se zapaža potrošnja kod koncentriranih sokova.

Posle Severne Amerike, zapadna Evropa je najveći uvoznik banana. Od svetskog uvoza banana, na zapadnu Evropu otpada oko 40%. Činjenica je, da je uvoz banana u zapadno-evropske zemlje porastao u poslednjim godinama za 100%. U pojedinim evropskim zemljama (Francuska, Norveška, Zapadna Njemačka) potrošnja banana po stanovniku je ravna potrošnji u SAD (oko 8 kg).

Što se tiče jabuka, krušaka i bresaka od 1965. godine na evropskom tržištu će se moći prodavati samo prva klasa, a plasmanom drugih klasa se ne može računati.

U zemljama istočne Evrope, a u prvom redu u SSSR-u, postoje dugoročna planiranja u pogledu potrošnje voća po stanovniku. Potrošnja voća po stanovniku je niža od potrošnje u zapadnoj Evropi, pogotovo kod južnog voća. Jačanje ekonomskih veza sa zemljama Afrike i Azije dovesti će sigurno do povećanja potrošnje tih plodova.

Potrošnja južnog voća po stanovniku u zemljama zapadne Evrope porasla je od 1960. godine s 8 kg na 22—23 u 1961. godini, kod čega je od južnog voća najviše porasla potrošnja banana. 1950. godine potrošnja banana po stanovniku iznosila je 1,5 kg, dok je u 1961. godini porasla na 8 kg. Najviše banana troše Argentinanci 8,9 kg, a zatim SAD 8,7 kg po stanovniku.

Potrošnja pomorandži porasla je od 1950. godine s 5 kg na 11 kg u 1960 godini) u 19 zemalja uvoznica pomorandži).

Uvoz pomorandži u 1960. godini iznosio je 500000 t, a u 1961. god. se popeo za 6%. Pomorandže, mandarine i klementine, izvoze Španija, Italija, a zatim Alžir, Brazil, Izrael, Maroko, Turska, SAD i južna Afrika.

Potrošnja limuna, također je porasla od 1950. godine sa 100 hiljada tona na 123 hiljade t. u 1960 godini. 100 hiljada t. izvozi Italija, a ostalo Španija i SAD.

MERE ZA POBOLJŠANJE NAŠEG SISTEMA REALIZACIJE SVEŽIH PLODOVA VOĆNIH PLANTAŽA

1. Sprovesti u delo propise u trgovini svežim voćem, po JUS-u;
2. Osnovati Institut za berbu, pakovanje, transport, lagerovanje i realizaciju svežeg voća pri Trgovinskoj komori;
3. Suzbijati pojavu velikog broja posrednika u prometu svežeg voća;
4. Usavršiti kontrolu u prometu svežim voćem, kako u pogledu zdravstvenog stanja, tako i u pogledu determinacije sorte i klase po JUS-u;
5. Usavršiti potrebnu ambalažu, i za proizvođača, i za potrošača;
6. Izgraditi mrežu voćnih skladišta sa termoregulacijom u svim voćarskim područjima;
7. Izgraditi termoregulacione uređaje u prodavaonicama na malo;
8. Mehanizovati sortiranje i pakovanje svežeg voća;
9. Razraditi dugoročni plan razvitka naše voćarske proizvodnje prema potrebama, kako našeg domaćeg, tako i stranog tržišta;
10. Organizovati male radionice za preradu voća;
11. Usavršavati kadrove u voćarskoj proizvodnji, kao i u trgovini svežim voćem;
12. Organizovati tržište u zemlji i inostranstvu preko svojih predstavništava;
13. Širiti propagandu o upotrebi svežeg voća i
14. Organizovati farme za iskorištavanje otpadaka od voćnih preradevina — komine;
15. Potrebno je izvršiti kooperisanje proizvođača voća i trgovačkih preduzeća;
16. Formisati otkupne centre s radionicama za preradu i sušenje voća pri drugama ili drugim zadružnim organizacijama na najpristupačnijem mestu za proizvođača;
17. Osnovati trgovačku agenciju za promet svežim i prerađenim voćem, koja bi sprečila špekulacije u prometu svežeg i prerađenog voća;
18. Uvesti egalizacione fondove za proizvođače u periodu najnižih cena voća, sprečiti veliko podizanje cena u kritičnim mesecima za snabdevanje voćem.

Sprovođenje predloženih mera je svakako stvar jednog dugotrajnijeg procesa, no jedino tim putem moći će naša rastuća proizvodnja iz plantažnih nasada postizati onakvu realizaciju, koja joj i pripada.

STRUCTURE OF PRODUCTION, MARKETING AND CONSUMPTION OF FRUIT
IN YUGOSLAVIA AND OTHER COUNTRIES AND THE MEASURES
FOR THEIR IMPROVEMENT

Dr. Miroslav Milovankić
Faculty of Agriculture, Novi Sad

S U M M A R Y

Fruit production has been developed contemporaneously with the general industrial development. The obvious, fast development of fruit production started at the end of the XIX th century and is still lasting today. The most intensive development has taken place in Germany, Italy and other countries of Western Europe. During the last years, an improvement of fruit production is taking place in African countries (Tunis, Morocco, UAR and Algiers), countries of the Near East, as well in the USSR.

Oranges, bananas and apples rank first in the world's fruit production. Other fruits are produced on the smaller scale (pears, apricots, peaches, cherries, and others).

The structure of Yugoslav fruit production is changing in the way of improvement and introduction of new varieties of apples and pears.

An intensive plum production is including better varieties for consumption of fresh fruit, as well as for processing, (dry plums, jams, marmelade).

Yugoslavia is an importing country of lemons, oranges and dates, and exporting country for dry plums, fresh plums, apricots, peaches, and smaller quantities of cherries and sour cherries.

The largest exporting country in Europe is Italy and the largest importing country is Germany. USA is ranking first in the world in the equipment of the fruit-trade.

The largest consumption of fruit in Europe is found in Switzerland (85,3 kg) and the smallest in Ireland (26,6 kg)

L I T E R A T U R A

1. Samurović G.: Trgovina svežim i prerađenim voćem i izgledi za budućnost. III Zem. kongres voćara Jugoslavije, u Mariboru.
2. Stefanović R.: Voćarstvo, Beograd 1939.
3. Škarica B.: Aukcijski-sistem prodaje voća i povrća u Holandiji. Naklad. zavod, Zagreb, 1957.
4. Materijal sa II i III kongresa voćara Jugoslavije.
5. Statistički godišnjak Jugoslavije, Beograd 1961.
6. Statistički godišnjak Komore za spoljnu trgovinu Jugoslavije, Beograd 1961.
7. Remisov R.: Moderna tehnika iskorišćavanja voća, CENTROHIVX, Beograd, 1940.
8. Braun und Mitarbeiteren: Sortierung, Verpackung Absatz und Verwertung von Obst und Gemüse in der Schweiz, Heft, 108, 1956.
9. Broicher.: Problemi uvoza voća, Obst und Gemüse, Juli 1961.
10. Hartmann.: Die Produktion und der Verbrauch von Früchten, ihre wirtschaftliche Bedeutung für Europa. Agrarpolitische revue, Heft 1/2 — 1957, Zürich.
11. Fridrich und Anderen: Der Obstbau, Neumann Verlag, Berlin, 1959.
12. Studijska grupa FAO: Anlieferung, Sortierung, Verpackung sowie Absatz und Verwertung von Obst und Gemüse in Italien Heft 116, 1957.
13. Studijska grupa FAO: Anlieferung, Sortierung und Verpackung von Kernobst in Dänemark, Heft 122, 1957.
14. Zbirka članaka iz časopisa Obst und Gemüse, Juli, 1961.
15. Yearbook of Food and Agricultural Statistics—Produktions—1956: Vol. X, Part I. Rom, 1957.